

10/322

TEMM
DEMOKRATİK TOPLUM PARTİSİ
Genel Başkanlığı
Sayı: 919
Tarih: 24-11-2009

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Ülkemizin karşı karşıya bulunduğu doğal afetler ve deprem riskinin yol açtığı sorunların araştırılması ve alınacak önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

1. Emine AYNA -Mardin
2. Fatma KURTULAN - Van
3. Selahattin DEMİRTAŞ-Diyarkabır
4. Sırrı SAKIK - Muş
5. Ayla AKAT ATA - Batman
6. Bengi YILDIZ - Batman
7. M.Nezir KARABAŞ-Bitlis
8. Akın BİRDAL-Diyarbakır
9. Gültan KIŞANAK - Diyarbakır
10. Hamit GEYLANİ-Hakari
11. Pervin BULDAN - Iğdır
12. Sebahat TUNCEL-İstanbul
13. Nuri YAMAN-Muş
14. Osman ÖZÇELİK - Siirt
15. İbrahim BİNİCİ - Şanlıurfa
16. Sevahir BAYINDIR - Şırnak
17. Hasip KAPLAN-Şırnak
18. Şerafettin HALİS - Tunceli
19. Özdal ÜÇER-Van
20. Mehmet Ufuk URAS-İstanbul

GENEL GEREKÇE

Türkiye, sahip olduğu jeolojik, topoğrafik ve meteorolojik koşulları nedeniyle büyük can ve mal kayıplarına yol açan doğal afet olayları ile sıkça karşılaşmaktadır. Coğrafyasının yaklaşık % 93'ü aktif deprem kuşağı üzerinde olan, nüfusunun yaklaşık % 98'i deprem tehlikesiyle karşı karşıya olduğu bir afetler ülkesidir Türkiye. Ayrıca ülkenin kentsel ve kırsal yerleşim alanları sadece deprem değil aynı zamanda heyelan, su baskını, kaya düşmesi vb tehlikelerin yarattığı zararlarla mücadele etmek zorunda da kalmaktadır.

1999 Marmara Bölgesi depremlerinin neden olduğu acı fatura ilk dönemlerde toplumun tüm kesimlerini ve siyasetle uğraşan kimseleri derinden etkilemiş gözüküyordu. Yeni bir söylem ve davranış şekli vurgulanmaya, "artık hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağına" yönelik ümit yayılmaya başlamıştı. Ancak aradan geçen yaklaşık 10 yılda, tüm bu söylem ve girişimlerin birer yanılsama olduğu görüldü.

Sorunun en özlü ifadesi "Türkiye kentleri doğal ve teknolojik tehlikelere dayanıksız **risk havuzları** oluşturmuş, yalnız deprem ile değil, farklı tehlike türleri ile baş edebilecek niteliklerden uzak kalmışlardır" şeklindedir. Sadece kentler değil, herhangi bir mühendislik hizmeti görmeden yerel malzeme ve işçilik gelenekleri ile yapılan kırsal yerleşimlerdeki yapı stokları da aynı riskle karşı karşıyadır. Afet tehlikeleri meydana getirdikleri zararlar ile ülke kalkınması üzerinde önemli bir etkiye sahiptir

Afet tehlike ve riskleri ile sık sık karşılaşılan Türkiye'de geçmişi uzun bir afet yönetimine ve birikimine sahip olmamıza karşın gelinen noktada sahip olunan olumsuzluklar hızla erimiş ve sorunlar artık karmaşık bir hal almıştır. Yürürlüğe girdiği dönemde zamanının en gelişmiş afet yasalarından biri olarak kabul edilen 7269 sayılı "Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun"u geçen zaman içinde, bilimsel ve toplumsal gelişme ve ihtiyaçların göz ardı edilmesi, siyasi öngörüsüzlük, afet hizmetleri üzerindeki siyasi baskılar ve benzeri etkiler sonucu işlevlerini sadece "yara sarmaya" odaklayabilmiştir. Mevcut sistemin işleyişine göz attığımızda, afet hizmetlerinin önemli oranda afet sonrası yara sarmaya odaklanması ve uygulamada tek politika haline dönüşmesi; sistemin afet sonrasına ağırlık vermesi nedeniyle zarar azaltma araçlarının geliştirilememesi; başta İmar Yasası olmak üzere ilgili yasalardan kopuk olması; kurumsallaşma sürecinde çok başlılığın hâkim olması gibi olumsuzluklara sahip olduğu bilinmektedir.

Jeolojik, meteorolojik ve benzeri afet tehlikelerinin araştırılması, bölgesel ve yerel ölçekte tehlike değerlendirmeleri (makro ve mikro bölgeleme) ve haritaların üretilmesi, zarar azaltıcı mühendislik önlemlerinin geliştirilmesi, erken uyarı, izleme ve ikaz sistemlerinin oluşturulması, arazi kullanım planlamasına ve imar planlarına afet verilerinin entegrasyonu, yapılaşma standartlarının oluşturulması, afet ve imar mevzuatlarının bütünlüğünün sağlanması, afet zararlarını azaltma konusunda uluslar arası ve ulusal bilgi ve deneyimin paylaşılması çalışmalarıdır.

Gelinen noktada en vahim ve en can alıcı sorun ise, toplum yaşamını bu kadar yakından ilgilendiren deprem konusunda, devlet yetkilerinin 1999 sonrası yapılan çalışmalar, olası depremlere karşı alınan tedbirler ve depremlerle ilgili daha pek çok konuda toplumla, meslek odalarıyla ve kamuoyuyla nerdeyse hiçbir bilgi ve iletişim ağı kurmamış olmasıdır. Tüm bu bilgiler ışığında, afet yönetimi ve politikası ile ilgili gerekli yasal düzenlemelerin yapılmasıyla birlikte etkin bir afet politikası, yapı denetiminin yerel yönetimin meslek odaları ve uzman kişilerle bir arada oluşturulması gerekmektedir